

Belle toujours

Manoel de Oliveira (2005)

Cinema dins el cinema, homenatge a *Belle de jour*. Després de 40 anys del rodatge de la pel·lícula de Luís Buñuel, Oliveira posa, cara a cara, els personatges i s'enfronta al pas del temps

El testament fílmic

En el seu llibre, *La última mirada* (2000), Domènec Font volia retre un homenatge pòstum a una sèrie de directors-far de la història del cinema: Ford, Bergman, Welles, Huston, Visconti, Kurosawa, Truffaut, Dreyer, Wilder, Buñuel, Godard i Oliveira. En aquell moment, només tres dels dotze autors, eren vius. Avui només queden Godard i Oliveira, i és ben segur que Font no tenia cap interès a matar els veterans directors, però pensava que tenint presents les seves edats, ben bé, podien entrar a compartir amb els absents l'Olimp de la direcció cinematogràfica.

La idea del llibre era aplegar sobre l'epígraf de "testament fílmic" una recerca que ens portés a desvetllar una mena de confessió secreta de les cosmogonies dels diferents directors. Una mena d'epíleg sobre les seves posicions davant el cinema i la vida que, tractant-se de qui es tracta, vénen a ser la mateixa cosa.

Amb el que no va comptar Domènec Font era amb la capacitat de resistència d'ambdós directors i especialment amb la d'Oliveira que amb 99 anys ha incrementant la seva capacitat creativa amb l'edat (3 pel·lícules en els 50, 60 i 70, 9 als 80, 10 als 90 i 11 en aquest nou segle). És evident que el director tenia molt a dir, encara no havia fet testament, no havia tancat la seva obra, com no ho ha fet encara, a dia d'avui.

Oliveira és l'exemple extrem però, de fet, el cinema europeu del moment està totalment copsat per cineastes que superen els 70 anys: Roman Polanski, Eric Rohmer, Claude Chabrol, Jean – Luc Godard i Chris Maker, entre altres. El cinema americà els retira abans, exceptuant el cas del prolífic John Huston, però encara en tenim algun bon exemple en actiu com: Clint Eastwood i Robert Redford, que acaba afrontar, a contracorrent, la guerra d'Afganistan en la recent estrenada, *Leones por corderos*.

És com si el cinema exercís una mena de retroalimentació que no

para de portar-los pels viaranyes de la creació i, especialment, en el cas que avui ens ocupa, perquè Oliveira sempre assaja, sempre es mou en la corda fluixa, ratllant el cinema experimental i això encara té més valor quan es tracta de cinema portuguès; totalment obviat en els circuits comercials i tan lloat en circuits reduïts, com per exemple la MICEC (Mostra Internacional de Cinema Europeu Contemporani) que dirigeix -i no per casualitat- Domènec Font, defensor del cinema més "excèntric" amb el suport de la Universitat Pompeu Fabra, des d'on s'ha fet una aposta per directors portuguesos com Pedro Costa, el mateix Oliveira i el productor Paolo Branco.

Secrets d'alcova

Com si es tractés d'un jove director que vol retre homenatge a un dels seus mestres, s'enfronta cara a cara a *Belle de jour* (1967) de Luís Buñuel i convoca de nou els seus protagonistes en una proposta tan arriscada com la d'Ingmar Bergman a *Saraband* – aquesta sí, obra pòstuma.

El director suec va convocar Liv Ullman (la seva musa, carregada d'anys i saviesa) i Erlan Josephson, 30 anys deprés del seu divorci, escenificat a *Secrets d'un matrimoni*, (1972). Segurament el mestre de la representació de la cruïlla en les relacions de parella i del capbussament en les profunditats de l'ànima humana encara tenia ganes d'explorar què podia passar entre un home i una dona que s'havien fet mal en el passat, i aconseguia gairebé un plaer eròtic en l'arqueologia de l'amor-odi i les relacions de parella.

Oliveira va un xic més enllà en aquesta perversió eròtica i posa cara a cara Enri Husson (Michel Piccoli) i Séverine Serizy (Bulle Ogier) -trobem a faltar, i molt, la presència de la "bella de dia" original encarnada per Catherine Deneuve-, amb l'objectiu de furgar en ferides profundes que no han cicatritzat, quatre dècades després del seu primer encontre.

Enri entreveu Severine en un concert, la segueix i ella desapareix, fins que per diversos mitjans arriba a trobar-la. Finalment aconsegueix que accepti una invitació per sopar junts. El seu objectiu és reviuir el passat mentre que el de Séverine és esborrar-lo totalment. L'home vol saber si tot el que va portar Séverine a prostituir-se, a instàncies dels seus suggeriments, encara és viu i ella vol saber què li va explicar Enri al seu marit per aconseguir que ell es trenqués en un plor. El desig morbós de saber els uneix un altre cop.

Es pot pensar que això no és suficient per bastir una obra mestra i és cert perquè, de fet, aquesta no és una obra mestra, però no podem negar, que és una proposta original, agosarada i de qualitat per tornar a parlar d'un

dels més grans surrealistes de la història del cinema, Luís Buñuel, -possiblement massa oblidat- i, també, per assajar sobre els sentiments, el pas del temps i la perversitat, o potser la valentia de posar sobre la pantalla vivències i sentiments no resolts. Tanmateix, no us feu il·lusions perquè, els autèntics mestres, mai ens resolen res i acostumen a plantejar-nos més dubtes. O no?

Fitxa tècnica.

Tècnics

Director: Manoel de Oliveira
 Productors: Miguel Caldhile i Serge Lalou
 Guió: Manoel de Oliveira
 Muntatge: Valérie Loiseleux
 Fotografia: Sabine Lancelin
 Companyia productora: Filbox Produções, Les fils d'ici
 Nacionalitat: Portugal, França
 Durada: 68 minuts

Actors

Michel Piccoli: Enri Husson
 Bulle Ogier: Séverine Serizy
 Ricardo Trepa: El barman
 Leonor Baldaque: La prostituta jove
 Julia Buisel: La prostituta madura

Filmografia

2008
Os Invisíveis (segment)
 2008
Singularidades de uma Rapariga Loira
 2007
Chacun son cinéma (segment)
 2007
Cristóvão Colombo. O enigma.
 2007
Rencontre unique
 2006
Improvável Nao é impossível
 2006
Belle toujours
 2005
Do visível ao invisível
 2005
Espelho mágico

2004
Quinto império
 2003
 Un filme falado
 1987
Arizona baby
 2003
Momento
 2002
O princípio da incerteza
 2002
 Porto de minha infância
 2001
Je rentre à la maison
 2000
Palavra e utopia
 1999
La lettre
 1998
Inquietude
 1997
Viagem o principio do mundo
 1996
Party
 1995
O convento
 1994
A caixa
 1993
Vale Abraão
 1992
O dia do desesperol
 1991
A Divina Comédia
 1990
Non
 1988
Os canibais
 .....
 .....
 1931
 Douro, faina fluvial